

VLADIMIR NABOKOV • İnfaza Çağrı

Kelebek: Cairns Birdwing • Fotograf: Vladimir Nabokov, Menton, Paris, 1938

Invitation to a Beheading

© 1959 Vladimir Nabokov

Bu kitabın yayın hakları The Wylie Agency'den alınmıştır.

İletişim Yayınları 1243 • Dünya Edebiyatı 201

ISBN-13: 978-975-05-0517-1

© 2007 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1-3. Baskı 2007-2017, İstanbul

4. Baskı 2021, İstanbul

DİZİ YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

YAYINA HAZIRLAYAN Fatih Özgüven

DİZİ KAPAK TASARIMI Bülent Erkmen

KAPAK UYGULAMA Esin Sarpkan

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Serap Yeğen, Belce Öztuna

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 45030

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Deve Kaldırım Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

VLADIMIR NABOKOV
İnfaza Çağrı

Invitation to a Beheading

ÇEVİREN *Seniha Akar*

VLADIMIR NABOKOV 1899'da St. Petersburg'da doğdu. Varlıklı, liberal bir ailenin en büyük oğluydu. Bolşevikler iktidara geldiğinde aile Rusya'dan ayrılarak önce Londra'ya, sonra Berlin'e gitti. Nabokov, öğrenimini Cambridge, Trinity College'da tamamladı. 1923 ile 1940 arasında anadilinde romanlar, hikâyeler, oyunlar, şiirler yazdı ve kuşağının seçkin Rus göçmen yazarlarından biri olarak ün kazandı. 1940 yılında karısı ve oğluyla ABD'ye göç etti ve 1941'den 1948'e kadar Wellesley College'da dersler verdi. 1955'te yayımlanan *Lolita*'nın (İletişim, 1999) dünya çapındaki başarısından sonra, 1959'da Cornell Üniversitesi Rus Edebiyatı profesörlüğünden emekli olarak İsviçre'ye yerleşti. Nabokov, İngilizce yazdığı ilk romanı *The Real Life of Sebastian Knight*'i (*Sebastian Knight'in Gerçek Yaşamı*, İletişim, 2003) 1941'de yayımladı ve ondan sonra bu dili şaşırtıcı bir yaratıcılıkla kullanarak eserlerini İngilizce yazmaya devam etti. Vladimir Nabokov 1977'de, İsviçre'nin Montreux kentinde öldü. *Lolita* dışında, önemli romanları arasında, fantastik bir aile romanı parodisi olan *Ada or the Ardor* (*Ada ya da Arzu*, İletişim, 2002) sayılmalıdır. İletişim Yayınları'ndan çıkan diğer kitapları: *Karanlıkta Kahkaha* (1993); *Pnin* (1999); *Bir Günbatımının Ayrıntıları* (1999); *Rua, Dam, Vale* (2000); *Lujin Savunması* (2001); *Cinnet* (2003); *Göz* (2005); *İnfaza Çağrı* (2007); *Saydam Şeyler* (2010); *Konuş, Hafıza* (2011); *Nikolay Gogol* (2012); *Maşenka* (2012); *Laura'nın Aslı* (2012); *Rus Edebiyatı Dersleri* (2013), *Solgun Ateş* (2013), *Edebiyat Dersleri* (2014), *Don Quijote Dersleri* (2016), *Yetenek* (2016), *Çarpık Dünya* (2019).

*Comme un fou se croit Dieu, nous nous
croyons mortels.*

DELALANDE

*Bir delinin kendisini Tanrı sanması gibi,
biz de kendimizi ölümlü sanıyoruz.*

DELALANDE

ÖNSÖZ

Romanın Rusça aslının adı *Priglaşenyi Na Kazn*'dir. ..., bunun *Infaza Çağrı* olarak karşılanmasını önerirdim; ancak öte yandan (benzer) bir kekeleme beni engellemeseydi ana dilimde *Priglaşenyi na otseçenyi golovi* ("Kelle Uçurmaya Çağrı") derdim.

Rusça özgün metni Bolşevik yönetiminden kaçtıktan on beş yıl kadar sonra ve Nazi yönetimi popülerliğinin doruğuna çıkmadan hemen önce, bundan tam çeyrek yüzyıl önce Berlin'de kaleme aldım. Her ikisini de iğrenç bir fars olarak görmemin bu kitap üzerinde herhangi bir etkisi olup olmadığı sorusu iyi okuru olduğu kadar beni de az ilgilendirmeli.

Priglaşenyi Na Kazn bir Rus göçmen dergisinde, Paris'te çıkan *Sovremenniya Zapiski*'de tefrika edildi ve daha sonra 1937'de aynı kentte *Dom Knigi* tarafından yayımlandı. Kitap karşısında şaşkınlığa düşen, ancak ondan hoşlanan göçmen eleştirilenler, hiç Almancam olmadığını, çağdaş Alman yazınından tümüyle habersiz olduğumu ve Kafka'nın yapıtlarının Fransızca ya da İngilizce çevirilerini henüz okumadığımı bilmediklerinden onda, "Kafkamsı" bir hava ayrımsadık-

larını düşündüler. Kuşkusuz bu kitapla, diyelim ki önceden yazılmış öykülerim (ya da sonradan yazılmış *Bend Sinister*) arasında birtakım biçimsel bağlantılar bulunmaktadır; oysa onunla *Şato ve Dava* arasında hiç (bir bağlantı) bulunmamaktadır. Benim yazınsal eleştiri kuramımda ruh yakınlıklarına yer yoktur, ancak bir ruhdaş seçmem gerekseydi bu kesinlikle, G.H. Orwell ya da ün salmış düşüncelerin ve politik romanın başka popüler kaynaklarından çok, o büyük sanatçı olurdu. Sırası gelmişken, her bir kitabımın değişmez biçimde eleştirilenleri neden ateşli karşılaştırmalarda bulunmak amacıyla az ya da çok ünlü adların peşine saldıgını bir türlü anlayamamışımdır. Şu son otuz yıl boyunca (bu zararsız güdümlü mermilerden birkaçını sayacak olursak) Gogol, Dostoyevski, Joyce, Voltaire, Sade, Stendhal, Balzac, Byron, Bierbohm, Proust, Kleist, Makar Marinski, Mary MacCarthy, Meredith (!) Cervantes, Charlie Chaplin, Baroness Murasaki, Puşkin, Ruskin, dahası Sebastian Knight'ı bile suratıma çarptılar. Yalnızca bir tek yazarın bu bağlamda hiç sözü edilmedi – romanı yazdığım sırada üzerimdeki etkisini şükranla kabullenmem gereken tek yazarın; yani hüznü, gönlü bol, bilge, nükteci, büyüdü, kendi yarattığım, tepeden tırnağa sevimli Pierre Delalande.

Günün birinde tek sözcüklük karşılıklar gereksinen tanımlar sözlüğü oluşturacak olursam, başta gelen maddelerden biri şu olacaktır: “Kişinin kendi yapıtlarını, gecikmiş iyileştirme amacıyla, çeviride kısaltması, açması, değiştirmesi ya da değiştirmesine neden olması.” Genelde bunu yapma güdüsü modelle taklidini ayıran zaman diliminin uzunluğu oranında artış gösterir, ancak oğlum elden geçirmem için bu kitabın çevirisini bana verdiğinde ve yıllar sonra Rusça özgün metni yeniden okumak gerektiğinde savaşağım bir yaratıcı düzeltme şeytani bulunmadığını görerek içim rahatladı. 1935'te Rusça söylemim (romana) uygun deyişler açı-

sından belirli bir önsezi içermiştir ve İngilizce dönüşümüne yararlı olabilecek düzeltmeler yalnızca rutin olanlardı... Oğlum olağanüstü iyi bir çevirmen olduğunu kanıtladı ve aramızda, sonuç ne denli garip olursa olsun, yazara bağlılığın önde geldiğini kararlaştırdık. Yaşasın kılı kırk yaranlar ve kahrolsun (sözcükler – diyelim Moskova varoşlarında bönce ve bayağı bir sefahat âlemine çıkıp, Shakespeare bir kez daha kralın hayaletini oynamaya indirgenirken) “ruh”u ilet-tiği sürece her şeyin yolunda gittiğini sanan budalalar.

Gözde yazarım (1768-1849) bir zamanlar şimdilerde tümüyle unutulmuş bir roman için şöyle demiştir: “*Il a tout pour tous. Il fait rire l’enfant et frissonner la femme. Il donne à l’homme du monde un vertige salutaire et fait rêver ceux qui ne révent jamais.*”^{*} *Infaza Çağrı*’nın bu tür iddiaları yoktur. O boşlukta bir kemandır. Dünyevi kişiler onu gözboyamacılık olarak değerlendirecekler. Yaşlı beyler onu ellerinden attıkları gibi yeniden yöresel serüvenlere ve ünlülerin yaşamöykülerine gömülecekler. Dernekçi hanımların içlerini titretmeyecek. Kötü niyetliler küçük Emmie’de küçük Lolita’nın kızkardeşini görecekler, Viyanalı büyücü doktorun yandaşları o yabancı toplumsal suç ve *progresivnoe* eğitim dünyalarında ona burun kıvıracaklardır. Ancak *Discours Sur Les Ombres (Gölgeler Üzerine Söyleşiler)* yazarının bir başka aydınlık kitap için söylediği üzere coşkuyla yeniden sıçrayıp saçları diken diken olarak birkaç (quelques) okur biliyorum (Je Connais).

VLADIMIR NABOKOV,
Arizona, 1959

(*) Herkes için her şey vardır onda. Çocuğu güldürür, kadını titretir. Sosyetik beylere sağaltıcı bir başdönmesi verir ve hiç düş görmeyenlere düş gördürür.